

Pradinių klasių mokinių vertybių ugdymas naudojant informacines komunikacines technologijas

Renata Kondratavičienė

Vytauto Didžiojo universitetas, Švietimo akademija, T. Ševčenkos g. 31, 03111 Vilnius, renata.kondrataviciene@vdu.lt

---

Anotacija. Straipsnyje analizuojama vertybių samprata, pradinių klasių mokinių vertybių ugdymo svarba, informacinių komunikacinių technologijų naudojimo (toliau – IKT) poveikis ugdant mokinių vertybes, pagrindžiamas IKT naudojimo ugdant vertybes reikšmingumas. Siekta išsiaiškinti, kokios IKT ir kaip padeda ugdyti pradinių klasių mokinių vertybes. Tyrimo rezultatai parodė, kad tikslingas IKT naudojimas pradinėse klasėse padeda pedagogui ugdyti pradinių klasių mokinių atsakingumą, sąžiningumą, nuoširdumą, pagarbą, pakantumą, atjautą, poreikį tobulėti, nuolatinį mokymąsi bei partnerystę.

Esminiai žodžiai: *pradinių klasių mokiniai, vertybės, IKT.*

Įvadas

Pradinio ugdymo bendrojoje programoje (2008, 17) nurodoma: „Pradinėje mokykloje tęsiamas ikimokykliniame ir priešmokykliniame amžiuje pradėtas vaiko fizinės, intelektualinės, emocinės sričių plėtojimas, dedami vaiko santykio su aplinka, su kitais žmonėmis, su pačiu savimi pamatai.“ Taigi, pedagogas ne tik padeda rasti vaikui atsakymus į įvairius klausimus, bet ir ugdo jo vertybes. Pasak E. Martišauskienės ir S. Vaičekauskienės (2015), mokykla siekia labai svarbaus tikslo – dorovinių vertybių, užtikrinančių vienodą žmogaus, kaip asmens, tapsmo ugdymą. Vertybių ugdymas darosi vis akivaizdesnė būtinybė. Ji deklaruojama visuose švietimo politikos dokumentuose, bet menkai realizuojama, nes vertybių negalima standartizuoti (Aramavičiūtė, Martišauskienė, 2006). Autorių teigimu, vertybės tampa antraeilium ugdymo tikslu, o pedagogai, nepakankamai

pasirengę jas ugdyti, dažnai vertybių žadinimą laiko atsitiktiniu, situaciniu dalyku. Tad modernizuojant ugdymą, dėmesys kreipiamas į ugdymo technologijas, atliepančias laikmečio siekius, neretai suteikiant joms tikslų statusą. E. Martišauskienės (2005) nuomone, pedagoginio proceso šerdis, lemianti ugdymo proceso sėkmę, yra vertybių internalizavimas. Tik tuomet vertybės galėtų tapti gyvenimo gairėmis, lemiančiomis asmens gyvenimo kokybę, pilnatvės išgyvenimą bei santykį su savimi ir kitais.

Ir žiniasklaidos, ir visuomenės kasdienių svarstymų aktualių objektu tampa pastoviai menkstančios mokinių vertybės: sąžiningumas, nuoširdumas, mokslas, meilė, pagarba ir dėmesys kitam, pakantumas. Nemalonios šių dienų gyvenimo realijos – vis jaunesnio amžiaus asmenys įvykdo žiaurios nusikaltimus, mokinių nenoras mokytis, dvasinių vertybių praradimas, susvetimėjimas, dėmesio ir pagarbos mokytoji, draugui stoka – verčia rimtai susimąstyti. Vertybių ugdymo svarba pabrėžiama ir Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ nurodant, jog viešojoje erdvėje nepakanka atvirumo ir pakantumo kitaip mąstančiam, pagarbos kuriančiam asmeniui, visuomenės informavimo priemonėse vyrauja negatyvizmas, mažiau reikšmės teikiama pakantumui, solidarumui ir savirealizacijai (Seimo, 2012).

Įvairūs mokslai vertybių kategoriją naudoja skirtingame kontekste. Sociologai vertybes laiko elgesio normų dalimi, įeinančia į kolektyvinės sąmonės apibrėžimą, todėl vertybių, kaip elgesio normų, vaidmuo kinta, kintant visuomenei (Berlinskas, Daukilas, 2007). Pasak B. Bitino (2013), vertybė yra visa, ką žmonės vertina, kas jiems brangu. Kaip teigia profesorius, „tik vertybių sistema, kurios hierarchinėje viršūnėje yra pagarbos bei pakantumo vertybės, suteikia ugdymui asmens tapatinimo su žmonija prasmę“. Paminėtos vertybės, kaip pastebi V. Pruskus, – meilė, grožis, išsilavinimas, sveikata, religija, dora, darbas – padeda asmeniui orientuotis aplinkoje ir turi daug reikšmės priimant sprendimus (Pruskus, 2008). Vertybės tampa vertybinėmis nuostatomis, kai atsiranda tų vertybių siekimas. *Psichologijos žodyne* (1993) nurodyta, kad vertybinė nuostata susijusi su siekiamu idealu bei lemia žmogaus veiklą.

Pasak V. Aramavičiūtės ir E. Martišauskienės (2014), nors mokyklos vienas iš tikslų yra dorovinių (sąžiningumo, atsakingumo, pagarbos, atjautos, atvirumo, orumo) ir dvasinių (tiesos, gėrio, grožio) vertybių ugdymas, tačiau šis tikslas neretai lieka strateginėje plokštumoje, nes mokykloje vertybių ugdymo galimybės nėra išnaudojamos. S. Vaičekauskienė (2016) bandomojo tyrimo metu nustatė, kad humaniški santykiai – esminė dorovinių nuostatų raiška. Dabartyje jie yra problemiški: gana dažnai pažeidžiamas santykių moralinis kriterijus, yra daug nepagarbaus elgesio apraiškų, stinga holistinio požiūrio į ugdymą. Humaniški santykiai geriausiai skleidžiasi vaikų neformaliojo švietimo veiklose, o formaliajame švietime dorovinis ugdymas yra fragmentiškas. Netgi buvo įrodyta, kad kitose šalyse yra panašus susirūpinimas dėl vertybinio ugdymo. Kazachstane ir Vokietijoje įgyvendinamas vertybinis ugdymas pradinio ugdymo laikotarpiu, nes yra manoma, kad švietimo vaidmuo yra didžiulis: ugdymo įstaiga – ne tik institucija, kuri turi perduoti žinias ir padėti mokiniams įgyti gebėjimų, bet nuo ankstyvo amžiaus turi formuoti

vertybes. Pasak G. Y. Utyupovos (Utyupova ir kt., 2016), mokytojai ne tik perteikia mokslo pagrindų žinias ir padeda kurti konkrečius įgūdžius ir praktiką konkrečioje srityje, bet ir ugdo mokinių vertybes. Tai ypač svarbu pradinėse mokyklose, kuriose formuojami pasaulėžiūros pagrindai.

Lietuvos švietimo plėtotės strateginėse nuostatose (2003–2012) pažymima: „Atnaujintas švietimo turinys turėtų išryškinti ir ugdyti šias asmens vertybes: savigarbą ir pagarbą kitam žmogui, meilę artimiesiems; pagarbą gyvybei; pasitikėjimą savimi; sąžiningumą ir pareiškumą; pasitikėjimą demokratijos principais (žmogaus teisėmis ir laisvėmis, teisėtumu, socialiniu teisingumu ir kitais), pagarbą jiems, nusiteikimą juos ginti ir puoselėti; pakantumą; patriotizmą; solidarumą; pagarbą savo tautos ir krašto kultūros tradicijai ir nusiteikimą ją puoselėti; pagarbą Europos kultūros tradicijai ir pasaulio kultūrų įvairovei; pagarbą gamtinei aplinkai, nusiteikimą ją saugoti ir puoselėti.“ Tik turintis prasmės suvokimą asmuo geba gyventi visavertį gyvenimą ir ugdyti šalia esančius.

Lietuvos švietimas šiandien iš naujo perkainoja vertybinių ugdymą – persvarstoma geros mokyklos samprata. *Geros mokyklos koncepcijoje* (2013) rašoma apie mokyklą, kurioje vyrauja žmoniški santykiai, pakantumas ir geranoriškumas, kurioje puoselėjamos pozityvios vertybės, skatinamas sveikas gyvenimo būdas, kurioje yra svarbi asmens branda – savivoka, savivertė, vertybinis kryptingumas, kurioje mokiniai savo buvimą laiko prasmingu.

Projekto „Reflektyvaus vertybinių nuostatų ugdymo modelio diegimas bendrojo lavinimo mokyklose“ baigiamojoje vertinamojo tyrimo ataskaitoje pateikiami pagrindiniai kokybinių tyrimų analizės duomenys (Kaminskienė, 2011–2016). Ataskaitoje nurodoma: „Kalbėdami apie vertybes 8–12 metų mokiniai pabrėžė, jog jiems svarbiausia yra šeima, mokslas ir santykiai mokykloje. Šio amžiaus vaikams svarbu branginti vienas kitą, mylėti savo artimą. Ši grupė išsiskiria tuo, kad patys nori būti mylimi, jausti, kad jais rūpinasi ir juos vertina. Todėl dažnai minima vertybė yra tėvai, kurie ne tik formuoja vaikų dvasinį gyvenimą, bet ir fiziškai aprūpina maistu, rūbais, pastoge. Tokia samprata suponuoja dar vieną, išskirtinį, šios grupės polinkį – mokiniai vertybių kategorijai dažnai priskiria daiktus. Daiktų turėjimas ir jų saugojimas mokiniams yra ir savivertės matas. Iš mokinių atsakymų paaiškėja, kad jiems vertybės yra šališka sąvoka. Gana dažnai minima, kad vertybės yra mąstymo būdas, kuris lemia, kas yra svarbiausia.“

Psichologė ir knygų tėvams autorė A. Blandė (2017) pastebi, jog į mokyklas pamažu įžengia nauja karta, mokytojo ir vaiko ryšys keičiasi – tampa nuoširdesnis, o mokytojas nebe moko, bet mokosi drauge (Blandė, Gudalienė, 2017). Ugdydami pasitikėjimą, pagarbą ir sudarydami galimybes savarankiškumui, auginame modernius vaikus, drauge – ir naują mokytojų kartą. A. Cross-Bystromas šią kartą, kuri dar vadinamas Z karta, lygina su technologijomis, teigdamas, kad Z karta ir yra technologijos (Cross-Bystrom, 2010). Pasak tyrėjo M. Miller, technologijų greita pažanga yra viena iš priežasčių, kodėl skirtingos kartos dažnai nesusikalba tarpusavyje (Miller, 2011). Sociologų bei istorikų teigimu, vertybių sistemos formavimasis vyksta iki 12–14 metų, todėl labai svarbi yra

aplinka, kurioje vaikas auga (Strauss, Howe, 1991). Šiuo metu viena iš aktualių ugdymo problemų – jaunesniojo mokyklinio amžiaus mokinių vertybių ugdymas.

Mokiniai jaučiasi kitų pripažįstami ir saugūs tik pagarbos ir atidumo kiekvienam mokiniui sukurtose mokymosi aplinkose. *Kompiuterinės muzikos technologijos ugdymo programoje* (ŠMM, 2007) nurodoma, kad ugdymo procese integruojant kompiuterines muzikos technologijas ugdoma pagarba meno kultūrai, analizuojant meno pasaulio reiškinius ir kūrinius. Atvirumas naujovėms ugdomas per kūrybinę veiklą, taikant naujausias komponavimo technikas bei technologijas. 2016 m. lapkričio 18 d. LR Seime buvo surengta vaiko teisių kontrolierių konferencija „Vaiko teisė į pagarbą“ (2016). Pastarojoje buvo kalbama apie socialinių tinklų daromą žalą vaikui ir apie tai, ar yra gerbiamas vaikas, dalyvaujantis socialiniuose tinkluose.

Pasirinktos problemos aktualumą lemia ypatingas mokinių domėjimasis IKT ir prieštaringai vertinama mokinių priklausomybės nuo IKT žala bei IKT poveikis vertybinių nuostatų formavimuisi. L. D. Rosenas teigia, kad besaikis naudojimas technologijomis gali sukelti depresiją, dėmesio trūkumo sutrikimus, socialinę fobiją (Rosen, 2012). Pasak B. Tulgan, kintant visuomenei, kinta vertybių sistemos, atsiranda naujos kartos, kurių augimo tempai smarkiai aplenkia ankstesnių kartų augimą (Tulgan, 2013). Literatūros šaltinių apžvalga paskatino gilintis į *mokslinę tyrimo problemą* – kokios vertybės vyrauja ir yra ugdomos pradinėse klasėse; kokios IKT ir kaip padeda ugdyti pradinių klasių mokinių vertybes.

Tyrimo objektas – IKT naudojimas ugdant pradinių klasių mokinių vertybes.

Tyrimo tikslas – atskleisti mokytojų IKT naudojimo patirtis ugdant pradinių klasių mokinių vertybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti IKT naudojimą ugdant pradinių klasių mokinių vertybes.
2. Atskleisti, kokios IKT ir kaip padeda ugdyti pradinių klasių mokinių vertybes.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, interviu, turinio (angl. *content*) analizės metodas.

IKT naudojimas ugdant pradinių klasių mokinių vertybes

Tobulėjant technologijoms keičiasi ne tik mokinių mokymosi, bet ir bendravimo įpročiai. Pasak O. Šalkuvienės (2007), IKT naudojimas pradinėje mokykloje padeda formuoti ir ugdyti mokinio motyvaciją. R. Kondratavičienės (2009) atliktas tyrimas parodė, kad naudojant IKT pradiniam ugdyme formuojami mokinių praktiniai įgūdžiai, ugdomas noras tobulėti, domėtis. Be šių tyrimų, galima rasti leidinių apie inovatyvių mokymosi metodų ir IKT taikymą pradinėse mokyklose. Leidiniuose pateikiama teorijos, konkrečių pavyzdžių bei užsienio praktikos pavyzdžių, mokyklų patirtis, kaip taikyti inovatyvius metodus (Čedavičienė ir kt., 2012). Anot D. Kalesnikienės (2013), technologijų naudojimas

pradinėje mokykloje padeda mokiniams kaupti mokymosi patirtį, mąstyti, bendrauti ir veikti kūrybiškai. *Informatikos, informacinių technologijų ugdymo 2014–2020 metų strategijos gairėse* (2015) nurodoma, kad „Pradiniame ugdyme siekiama, kad mokiniai naudotų informacines kompiuterines technologijas mokydami įvairių dalykų, taikomi žaidybiniai interaktyvūs metodai, skatinama tiriamoji veikla ir kūrybiškumas“.

Šiais laikais įvairiose šalyse kompiuteriai ir kitos IKT priemonės diegiamos įvairiose švietimo formose ir lygmenyse. Grindžiama informacijos ir komunikacijos technologijų svarba pradinio ugdymo procese (Selwyn, 2010), IKT teigiama nauda vaikams su negalia (Oralbekova ir kt., 2016). Tačiau ne visose šalyse pradinės mokyklos yra aprūpintos technine įranga. Pavyzdžiui, Ruandos tyrėjai M. Sylvestre ir kt. (2018), atlikę tyrimą, rekomenduoja, kad vyriausybė turėtų platinti IKT įrangą visoms pradinėms mokykloms, propaguoti „One Laptop Per Child“ programą visose pradinėse mokyklose ir teikti mokymus mokytojams ir vadovams. Daugelyje Afrikos šalių į pietus nuo Sacharos laipsniškai integruojamos informacinės ir ryšių technologijos į jų švietimo sistemas, ypač pradinėse ir vidurinėse mokyklose. Tiek privačiose, tiek valstybinėse mokyklose technologijomis pradedama naudotis klasėje, tačiau susiduriama su daugybe sunkumų. Kamerūno tyrėjų S. Munyengabe ir kt. (2018) buvo nustatytos ir analizuojamos kai kurios kliūtys, dėl kurių IKT integracija į mokymo programą yra neveiksminga. Galiausiai autoriai rekomendavo imtis tam tikrų kliūčių įveikimo strategijų ir orientuotis į kontekstualią ir veiksmingą IKT integraciją. K. Aesaert ir kt. (2015) ieškojo veiksmių, turinčių įtakos mokinių IKT kompetencijoms. Autorių atliktame tyrime pateikiamas daugiasluoksnis modelis, kuris gali būti naudojamas būsimiems tyrimams, kuriais bandoma paaiškinti, kodėl kai kurie pradinio mokyklų moksleiviai lengviau įgyja IKT kompetencijas nei kiti. S. Sarkar ir kt. (2017) per įvairias iniciatyvas ir atvejų analizę atskleidžia, kaip sėkmingai įgyvendinti IKT pradiniame ugdyme. E. F. Fahyuni ir A. Bandono (2017) nurodo, kad paveikslėlių istorijos gali būti naudojamos kaip alternatyvi žiniasklaidos priemonė, siekiant ugdyti vertybes pradinėje mokykloje.

Pradinio ugdymo bendrojoje programoje nurodoma, kad „Pradinėje mokykloje per visų dalykų pamokas ir įvairias veiklas po pamokų mokytojas supažindina mokinius su jų amžiui skirtomis įvairių dalykų mokomosiomis kompiuterių programomis ir edukaciniais žaidimais. Pagal galimybes taiko juos ugdymo procese; naudodamas bendravimo priemones, formuoja saugaus naršymo internete bei saugaus bendravimo nuostatas“. Siekdama suvienodinti galimybes naudotis technologijomis ir stengiantis sumažinti atotrūkį tarp turinčių ir neturinčių tokių galimybių namuose, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija kartu su Ugdymo plėtotos centru inicijavo projektą „Informatika pradiniame ugdyme“ (<https://informatika.ugdome.lt/lt/apie-projekta>). Svarbu, kad IKT naudojimas pradinėse klasėse per visų dalykų pamokas ir įvairias veiklas po pamokų padėtų įgyti mokiniams ne tik žinių, gebėjimų, bet ir formuotų vertybines mokinių nuostatas, padedančias mokiniams tobulėti visą gyvenimą.

Pradinių klasių mokinių vertybių ugdymo naudojant IKT tyrimas

Tyrimo metodologija

Siekiant išsamiau atskleisti pradinių klasių mokinių vertybių ugdymą naudojant IKT, 2018 m. vasario mėn. buvo atliktas tyrimas. Tyrimo duomenys buvo renkami, taikant pusiau struktūruotą interviu metodą. Pasak L. Rupšienės (2007), interviu siekiama suvokti informantų patirtį, individualų požiūrį į situaciją. Pusiau struktūruotu interviu buvo siekiama atskleisti mokytojų požiūrį į ugdomas pradinėse klasėse mokinių vertybes, t. y. kokios IKT ir kaip padeda ugdyti pradinių klasių mokinių vertybes.

Interviu buvo sudarytas iš keturių klausimų, kurie buvo iš anksto apmąstyti tyrėjos, kitų papildomų klausimų pateikimas priklausė nuo situacijos ir informantų refleksijos: kas jūsų mokiniams gyvenime svarbiausia; kokias mokinių vertybes dažniausiai ugdote klasėje; kokias IKT naudojate ugdymo procese; kaip ir kokias IKT naudojate ugdydami mokinių vertybes.

Tyrimo duomenys buvo fiksuojami ir įrašinėjami į diktofoną. Papildomai buvo užrašomos tam tikros tyrėjo pastabos ir pastebėjimai. Įrašyti duomenys buvo analizuoti kokybinės turinio (angl. *content*) analizės metodu. Atliekant bandomąjį tyrimą buvo laikomasi tyrimo etikos principų (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008). Visi respondentai tyrime dalyvavo savanoriškai, buvo gautas kiekvieno informanto sutikimas naudoti diktofoną įrašinėjant pokalbį. Prieš atsakant į interviu klausimus jiems buvo pristatyta tyrimo esmė, paaiškinta, kad skelbiami bus tik apibendrinti tyrimo rezultatai. Taip pat užtikrintas respondentų konfidencialumas ir duomenų slaptumas. Tyrime dalyvavo 22 pradinių klasių mokytojai (daugiausia mokytojai metodininkai, turintys 21–30 metų darbo patirtį) iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių, Jonavos ir Kėdainių.

Tyrimo rezultatai

Vienas iš tyrimo uždavinių buvo nustatyti, kokios vertybės vyrauja pradinėse klasėse. Todėl interviu metu buvo klausta mokytojų nuomonės, kas jų mokiniams gyvenime svarbiausia. Jų atsakymai surašyti. Atlikus analizę buvo išskirtos tokios pradinių klasių mokinių vertybės: šeima ($N = 3$), laisvė ($N = 2$), mokslas ($N = 3$), atsakingumas ($N = 5$), sąžiningumas ($N = 4$), nuoširdumas ($N = 4$), pagarba ($N = 3$), taika ($N = 2$), pakantumas ($N = 3$), atjauta ($N = 4$), sveikata ($N = 2$), išsilavinimas ($N = 2$), poreikis tobulėti ($N = 5$), pinigai ($N = 2$), nuolatinis mokymasis ($N = 4$), partnerystė ($N = 4$), tvarkingumas ($N = 2$).

Tyrimo metu mokytojų buvo paklausta, kokias mokinių vertybes dažniausiai jie ugdo klasėje. Paaikškėjo, kad beveik visi tyrime dalyvavę informantai akcentavo mokinių atsakingumą, sąžiningumą, nuoširdumą, pagarbą, pakantumą, atjautą, poreikį tobulėti, nuolatinį mokymąsi bei partnerystę.

Pradinių klasių mokytojų buvo paprašyta atsakyti į interviu klausimą apie jų patirtį, kokias IKT naudoja ugdymo procese. Analizuojant gautus informantų atsakymus, išskirtos keturios kategorijos: techninė įranga, programinė įranga, programavimas, virtualios aplinkos. Jos buvo suskirstytos į dvidešimt subkategorijų: interaktyvi lenta, kompiuteris, išmanieji telefonai, skaitmeninės mokymosi priemonės, kompiuteriniai pristatymai, tekstai ir piešiniai, interaktyvios užduotys, skaitmeniniai vadovėliai, garso ir vaizdo įrašai, mokomųjų filmų peržiūra, dainavimas, viktorinos / apklausos, Bee Bot robotai, ScottieGo, Lego robotika, interaktyvūs šokių kilimėliai, interaktyvūs kubai „iMO“, internetas, socialiniai tinklai, virtualios kelionės, vertinimo aplinka ClassDojo.

Mokytojų buvo prašoma detaliau nusakyti, kaip mokytojų išvardintos IKT padeda ugdyti pradinių klasių mokinių vertybes. Detali analizė pateikta 1–4 lentelėse.

1 lentelė

Vertybes ugdančios IKT. Techninė įranga (mokytojų patirtys)

Kategorija	Subkategorija	Stebėjimo įrodymai
Techninė įranga	Interaktyvi lenta	Darbui su interaktyvia lenta esu susikūrusi mokiniams mokymosi veiklas (ryto mankšta, datos pažinimas, kalendorius) (E); laukia eilėje interaktyvioje lentoje atlikti užduotis, nes vienu metu prie jos gali dirbti tik keturi vaikai (G);
	Kompiuteris	Sąžiningai laikomės susitarimo, kiek laiko dirbsime kompiuteriu (B); mokomės taisyklingai rašyti el. laiškus (C); pagarba kitiems vaikams, naudojantiems tą patį kompiuterį (tvarkingas darbalaukis, neuždarytų failų išsaugojimas, el. pašto uždarymas ir kt.) (D); prie vieno kompiuterio dirbdami mokiniai vienas kitam padeda, dalijasi kompiuteriu (F);
	Išmanieji telefonai	Kartu su mokiniais nustatome atsakingo naudojimosi išmaniaisiais telefonais taisykles (A); mokomės nuoširdžiai rašyti trumpąsias SMS žinutes (H).

2 lentelė

Vertybės ugdančios IKT. Programinė įranga (mokytojų patirtys)

Kategorija	Subkategorija	Stebėjimo įrodymai
Programinė įranga	Skaitmeninės mokymosi priemonės	Atsakingai mokiniai privalo atlikti užduotis, kad gautų kuo daugiau taškų (I); noras padėti draugui išmokti įjungti programą, pagelbėti, jei nesiseka (L); mokinys galėtų ateiti prie mokytojos ir pasakyti, kad jis nesuprato, kaip naudotis viena ar kita IKT programa;
	Kompiuteriniai pristatymai	Dirbdami grupėje ir pasiskirstydami vaidmenimis mokiniai atsakingi vienas už kitą (N); ketvirtokai prisega dienyne parengtas skaidres iki nurodytos datos (O); aptariame mokinių parengtus kompiuterinius pristatymus apie draugystę, tėvynę veiklos „emocinis intelektas“ metu (S); kartu kuriame skaidres ir pristatome rajone, mokyklos renginiuose (T);
	Tekstai, piešiniai	Rašome rašinius, nuoširdžius sveikinimus bei iliustruojame apie augintinius, draugystę (Q); pagarba vieni kitiems rašant komentarus, refleksiją, pristatant darbus (R);
	Interaktyvios užduotys	Sąžiningai turi atlikti užduotis (J); naudodami „pelių išdykėlių“ programą, kartu ruošiami ir atliekame interaktyvias užduotis (U); atsakingai stengiasi atlikti interaktyvias „Eduka klasė“ užduotis, kad gautų kuo daugiau taškų (X); mokinio sąžinės reikalas, ar jis atlieka elektronines užduotis iki paskirtos datos, nes mokytoja ne visada tikrina (Y);
	Skaitmeniniai vadovėliai, el. knygos	Motyvacija kuo daugiau išmokti (M); skaitant mokytojai knygą „Mažasis princas“ ar klausantis įrašo su intonacija, vaikai labiau supranta perteikiamą turinį (H);
	Garso vaizdo įrašai	Nuo mažens ugdyti, kad mokiniai turi naudotis, dalytis informacija atsakingai, sąžiningai, neplagijuoti (P);
	Mokomųjų filmų peržiūra, dainavimas	Programos „Antras žingsnis“ (http://www.pvc.lt/lt/antras-zingsnis) veiklų metu peržiūrėję filmus („Išvirkščias pasaulis“, „Knygnešys“, „Senoji animacija“), ugdančius socialinius įgūdžius ir mokančius spręsti problemas per vaidmeninius žaidimus, kalbame apie emocijas, jausmus, nuoširdumą, meilę, atjautą, patriotiškumą, pagarbą (V); dainuojame karaoke patriotines dainas. Manau, to šiuolaikiniam vaikui labai reikia, nes nebėra tai puoselėjama šeimose (W);
	Viktorinos, apklausos	Nuoširdžiai pasveikinti draugą jam laimėjus ar paguosti pralaimėjus (K); mokiniai nuoširdžiai patys kuria Kahoot apklausas, kurias atlieka jų klasės draugai (Z); tolerancija ne visada teisingai suformuluotiems vaikų viktorinų klausimams (A); atsakius į apklausas, vaikų reakcija į rezultatų lenteles su mokinių vardais ir rezultatais (B).

3 lentelė

Vertybes ugdančios IKT. Programavimas (mokytojų patirtys)

Kategorija	Subkategorija	Stebėjimo įrodymai
Programavimas	Bee Bot robotai	Programuoti vaikai turi atsakingai, nes Bee Bot robotas ar programa priešingu atveju nevykdys komandos (C);
	ScottieGo	Mokytojo pagarus elgesys mokiniams programuojant su edukaciniu žaidimu „ScottieGo“ (F); programuodami grupėmis, vaikai vienas kitam neleidžia elgtis nesąžiningai (D);
	Lego robotika	Mokiniai, programuodami robotus, labiau žavisi technologijomis, kartu ir mokslu (G);
	Interaktyvūs šokių kilimėliai	Draugų būryje pramogaujant su šokių ar interaktyviu kilimėliu, nuoširdžiai pasveikinti draugą, surinkusį daugiau taškų (E);
	Interaktyvūs kubai „iMO“	Naudodami interaktyvius kubus „iMO“ mokome mokinius per judesį. Mokiniai labiau susikaupia ir koncentruojasi į mokymosi procesą (H).

4 lentelė

Vertybes ugdančios IKT. Virtualios aplinkos (mokytojų patirtys)

Kategorija	Subkategorija	Stebėjimo įrodymai
Virtualios aplinkos	Internetas	Kartu su mokiniais rastą medžiagą internete iš įvairių svetainių atsakingai naudojame per pamokas (I); sąžiningumas ugdomas kalbant apie legalius žaidimus, muziką, filmus internete, jų siuntimą (I); aptardami saugų internetą išsiaiškiniame autorines teises (N);
	Socialiniai tinklai	Rengiame gerumo akcijas „Papušk langą“, virtualias piešinių parodas (M); mokytojas uždaroje socialinio tinklo grupėje talpina mokinių gyvenimo akimirksnių nuotraukas, vaizdo filmus, bendrauja su tėvais, kolegomis (O);
	Virtualios kelionės	Mokiniai būdami realioje klasėje virtualios kelionės metu gali pabūti įvairiose darbovietėse, skatinama gerbti žmonių darbą. Lankome vaikų globos namuose gyvenančius klasės draugus (K);
	Vertinimo aplinka ClassDojo	Mokytojai naudodami šią programą gali skirti mokiniams taškus už gerą elgesį, parašyti pagyrimus ir pastabas, tėvai gali patikrinti savo vaiko pažangą mokykloje (J); ClassDojo aplinkoje mokytojui vertinant mokinius už atliktas ar neatliktas veiklas, skatinamas poreikis tobulėti, nuolatinis mokymasis (L).

Išanalizavus atsakymus į interviu klausimus paaiškėjo, kad pradinio ugdymo pedagogai mokinių *atsakingumą* ugdo kartu su mokiniais rengdami naudojimosi interaktyvia lenta, kompiuteriu ar išmaniuoju telefonu taisykles. Dirbant su skaitmeninėmis mokymosi priemonėmis, norint pereiti į aukštesnį lygį, privaloma atsakingai atlikti paskirtas užduotis. Rengdami grupėmis kompiuterinius pristatymus, tekstus ar piešinius ir pasiskirstydami vaidmenimis mokiniai yra atsakingi vienas už kitą, nes kitaip nebus sukurtas bendras darbas. Tyrimo dalyvės pastebėjo, kad mokiniai, atlikdami

interaktyvias užduotis virtualioje mokymosi aplinkoje „Eduka klasė“ (<https://klase.edu-ka.lt>), stengiasi jas atlikti atsakingai, kad surinktų kuo daugiau taškų. Mokytojos pastebi, kad programuodami mokiniai prisiima atsakomybę dėl pasekmių, nes netinkamai suprogramuotas robotas ar blogai parašyta programa nevykdys nurodytos komandos. Teisėtų audiovizualinių kūrinių, kompiuterio žaidimų programų, kompiuterinių programų, elektroninių knygų siuntimas iš interneto bei naudojimas ugdo mokinių atsakingumą. Pastebime, kad mokinių atsakingumą daugiausia ugdo šie dalykai: naudojimosi IKT taisyklės, užduočių atlikimas, darbas grupėmis, interaktyvių užduočių atlikimas, robotų programavimas bei rastos informacijos internete naudojimas.

Sąžiningumas ugdomas laikantis susitarimo, kad interaktyvia lenta, kompiuteriu ar išmaniaisiais telefonais naudojama tiek laiko, kiek sutarta. Dirbant su skaitmeninėmis mokymo(si) priemonėmis kartu su klasės draugais neįmanomi apgaulės elementai, privalu sąžiningai laikytis žaidimo taisyklių. Mokiniai sąžiningumą taip pat ugdo dalydamiesi viešoje erdvėje savo sukurtais darbais, atliktais pristatymo rengimo programa „Microsoft PowerPoint“, tekstų rengimo programa „Microsoft Word“ bei kompiuterinėmis piešimo programomis „Paint“, „Drawing for Children“, „Tux Paint“. Mokymasis iš skaitmeninių vadovėlių, patalpintų virtualioje mokymosi aplinkoje „Eduka klasė“, ugdo mokinių sąžiningumą: mokytojas mato, ar mokinys yra perskaitęs paskirtą mokymosi medžiagą. Mokinio sąžinės reikalas, ar jis atlieka interaktyvias užduotis bei perskaito mokytojo nurodytą medžiagą iš skaitmeninių vadovėlių iki paskirtos datos. Mokiniai, programuodami grupėmis, vienas kitą skatina elgtis sąžiningai, be to, prisiima atsakomybę už drauge atliktą darbą. Kurdami bei viešindami skaitmeninį turinį internete, mokiniai sąžiningai nurodo autorystę, neprisiimdami svetimų kūrinių kaip savų. Pastebime, kad mokinių *sąžiningumą* ugdo šie dalykai: naudojimosi IKT laikas, mokymasis kartu su klasės draugais, dalijimasis skaitmeniniu turiniu, mokymasis iš skaitmeninių vadovėlių, programavimas grupėmis, skaitmeninio turinio viešinimas internete.

Draugo sveikinimas tam tikra proga trumpąja žinute, elektroniniu laiškų ar savo kurtu skaitmeniniu atviruku ugdo mokinių *nuoširdumą*. Mokiniai, žaisdami poromis šachmatais kompiuterine programa, mokosi nuoširdžiai pasveikinti draugą jam laimėjus ar paguosti pralaimėjus. Mokiniai kartu su mokytoju kuria „Kahoot“ (<https://kahoot.com>) viktorinas, kuriose dalyvauja klasės draugai, bei nuoširdžiai atsakinėja į viktorinos klausimus. Draugų būryje pramogaudami su šokių ar interaktyviu kilimėliu, vaikai turi nuoširdžiai pasveikinti draugą, surinkusį daugiau taškų. Mokytojai, naudodami ClassDojo programą, gali stebėti mokinių progresą klasėje ir skirti taškų už įvairius nuoširdžiai atliktas arba neatliktas veiklas, parašyti savo mokiniams pagyrimų ar pastabų, kurias mato ir tėvai. Mokinių nuoširdumą ugdo šie dalykai: trumpųjų žinučių ir elektroninių laiškų rašymas, pasveikinimas žaidimo pabaigoje, kompiuterinių tekstų ir sveikinimų rašymas, viktorinų kūrimas, veiklos su interaktyviais šokių kilimėliais, komentarai ClassDojo aplinkoje.

Kompiuterio darbalaukio sutvarkymas, neuždarytų failų išsaugojimas, elektroninio pašto uždarymas baigus dirbti kompiuteriu ugdo *pagarbą bei pakantumą* kitiems vaikams,

kurie naudojami tuo pačiu įrenginiu. Mokinių pagarba, pakantumas bei atjauta ugdoma padedant draugui, jei jam nesiseka išmokti atidaryti skaitmeninę mokymosi priemonę, įgyti daugiau žinių. Pagarbą kito nuomonei mokiniai taip pat ugdo etišškai komentuodami kitų darbus, publikuotus internetinėje erdvėje. Pagarba tėvynei, draugui ugdoma aptariant mokinių parengtus kompiuterinius darbus apie draugystę, tėvynę edukacinės veiklos „Emocinis intelektas“ metu. Dalyvavimas viktorinose ugdo pakantumą klasės draugams, kurie ne visada teisingai suformuluoja klausimus. Programuojant edukaciniu žaidimu „ScottieGo“, mokytojo pagarus elgesys mokiniams ar mokinių pakantumas klasės draugams yra būtinas, kitaip edukacinis žaidimas neteiks naudos ugdytiniui. Mokiniai virtualios kelionės metu į tėvų darbovietes skatinami gerbti žmonių darbą. Tai leidžia sužavėti mokinius mokslu ir *šiuolaikinių* technologijų nauda žmonijai. Apibendrinę matome, kad mokinių pagarbą, pakantumą ir atjautą ugdo šie dalykai: darbas su tuo pačiu skaitmeniniu įrenginiu, pagalba draugui, etiškas darbų komentavimas, atsakinėjimas į viktorinų klausimus, programavimas su edukaciniu žaidimu „ScottieGo“ ir virtualios kelionės.

Mokinius labiau *tobulėti bei nuolat mokytis motyvuoja* mokytojai, kurie, organizuodami tiek formalų, tiek neformalų ugdymą, būtent savo kurtas veiklas (ryto mankšta, datos pažinimas, kalendorius) demonstruoja naudodami interaktyvią lentą, kompiuterius ar mobiliuosius įrenginius. Naujų skaitmeninių mokymosi priemonių išbandymas skatina tobulėti: mokinys gali ateiti pas mokytoją ir paprašyti pagalbos, kaip naudotis viena ar kita skaitmenine mokomąja programa ar žaidimu. Parašytų bei iliustruotų kompiuterinių pristatymų, rašinių, sveikinimų aptarimas taip pat skatina mokinius nuolat mokytis. Užduočių, kuriose yra integruoti garso bei vaizdo įrašai, sprendimas virtualioje aplinkoje motyvuoja mokinius mokytis. Mokiniai geriau supranta perteikiamą kūrinio turinį, kai mokytoja raiškiai su intonacija skaito knygą, pavyzdžiui, „Mažasis princas“, ar mokiniai klausosi šio kūrinio garso įrašo, žiūri vaizdo įrašą. Lego robotikos pradiniam ugdyme tikslas – problemos sprendimo kelio įvaldymas pradedant algoritmo samprata, algoritmų žingsniais, veiksmų valdymo komandomis ir pereinant prie programos kūrimo naudojant žaidybines programavimo aplinkas. ClassDojo aplinkoje klasės ir atskirų mokinių duomenis mokytojas lengvai gali išsiųsti tėvams elektroniniu paštu. Naudojant ClassDojo programą, grįžtamojo ryšio suteikimas skatina mokinį tobulėti. Pastebime, kad mokinius tobulėti bei nuolat mokytis skatina interaktyvios veiklos, naujų priemonių išbandymas, kompiuterinių darbų aptarimas, garso bei vaizdo įrašų klausymas ir peržiūra, Lego robotika, realaus laiko grįžtamojo ryšio suteikimas.

Interaktyvią lentą, kompiuterius ar išmaniuosius telefonus naudodami užduotims atlikti, mokiniai ugdo partnerystės įgūdžius, nes vienu metu prie lentos gali dirbti tik keturi vaikai, tad tenka laukti savo eilės. *Partnerystė* ugdoma ir jiems dirbant vienu kompiuteriu, tuomet vienas kitam padeda, dalijasi tuo pačiu įrenginiu. Partnerystė užsimezga teikiant kitam pagalbą, konsultacijas, kaip dirbti su skaitmeninėmis mokymosi priemonėmis, žaidžiant mokomuosius žaidimus tinkle. Mokinių partnerystė plėtojama dalyvaujant mokyklos ar rajono mokinių kompiuterinių piešinių konkurse „Mano

gimtinė“ bei edukacinėje praktikoje naudojant kompiuterinę programą „Pelės išdykėlės“. Interaktyvių užduočių atlikimas, mokymasis iš skaitmeninių vadovėlių, kompiuterinių viktorinų organizavimas stiprina mokinių ir mokytojų tarpusavio partnerystę. „I3-Technologies“ kompanijos sukurti interaktyvieji kubai „iMO“ suteikia galimybę vaikams mokytis judant. Interaktyvūs „iMO“ kubai leidžia sukurti dinaminę bei mokiniui palankią mokymosi aplinką. Kubai labiau įtraukia vaikus į veiklas, vilioja tiek vaikus, tiek ir mokytojus. Uždaroje socialinio tinklo grupėje tiek mokytojui, tiek tėvams, tiek vaikams keliant mokinių gyvenimo mokykloje nuotraukas, vaizdo filmus, bendraujama su tėvais, kolegomis, skatinama partnerystė. Taigi mokinių partnerystė ugdoma dirbant kartu, teikiant pagalbą bei mokantis tinkle, dalyvaujant mokinių kūrybinių darbų parodose, kartu kuriant viktorinų, vaizdo įrašus, mokantis su interaktyviais „iMO kubais“ bei dalijantis informacija socialiniuose tinkluose.

Apibendrinant tyrimo duomenis galima teigti, kad dorines vertybes padeda ugdyti ir interaktyvių užduočių atlikimas virtualioje mokymosi aplinkoje, mokymasis iš skaitmeninių vadovėlių, viktorinų kūrimas bei atlikimas. Atsakingas, sąžiningas bei nuoširdus naudojimas skaitmeniniais įrenginiais (interaktyvia lenta, kompiuteriu ar išmaniuoju telefonu) ugdo pagarbą, pakantumą, atjautą, skatina nuolat mokytis drauge bei tobulėti. Tikėtina, kad atsakingas darbas su mokomosiomis programomis, edukaciniais žaidimais, sąžiningas užduočių atlikimas virtualioje mokymo(si) aplinkoje, nuoširdi pagalba draugui programuojant kartu bei mokytojo pagalba mokiniui motyvuos mokinius kuo daugiau išmokti, domėtis mokslu, tobulėti bei mokytis bendradarbiaujant. Tinkamai parinkti ir pasiūlyti mokinių tėvams edukaciniai filmai galėtų labiau padėti šeimoje ugdyti mokinių nuoširdumą, meilę, atjautą, patriotiškumą, pagarbą kitam. Kuriant ir programuojant robotus bei žaislus lengva sužavėti mokinius mokslu ir šiuolaikinėmis technologijomis. Programavimas skatina mokinius mokytis drauge, gerbti vienas kitą bei kito darbą, tobulėti. Atsakingas darbas naudojant informaciją iš interneto, mokomieji filmai apie teisėtus žaidimus, programas socialiniuose tinkluose, elektroninių knygų, muzikos ar filmų siuntimą iš interneto ugdo mokinių sąžiningumą, atjautą. Tikėtina, kad tikslingas IKT naudojimas padeda mokiniams ne tik įgyti žinių ar ugdyti įgūdžius, bet ir formuoja vertybes bei jų nuostatas.

Išvados

Pradinėje mokykloje vertybės, padedančios mokiniui orientuotis aplinkoje ir turinčios daug reikšmės priimant sprendimus, užtikrinančios vienodą mokinio, kaip asmens, tapsmą, ugdomos per visas tradicines ugdymo sritis. Integruodamas IKT į pradinio ugdymo procesą, mokytojas ne tik padeda mokiniams mokytis, bet ir savo pavyzdžiu formuoja jų vertybines nuostatas tausoti gamtą ir sveikatą, atsakingai ir sąžiningai elgtis elektroninėje erdvėje, nuoširdžiai ir pagarbiai bendrauti bei tobulėti mokantis visą gyvenimą.

Atsakingas naudojimas interaktyvia lenta, kompiuteriu, išmaniaisiais telefonais, mokomosiomis programomis, edukaciniais žaidimais, sąžiningas skaitmeninio

turinio kūrimas bei jo bendrinimas, nuoširdus elektroninių užduočių atlikimas, robotų programavimas bei išmaniųjų technologijų naudojimas ugdymo proceso metu leidžia mokiniams ne tik įgyti žinių ir formuoti įgūdžius, bet ir ugdytis tokias vertybes: atsakingumą, sąžiningumą, nuoširdumą, pagarbą, pakantumą, atjautą, poreikį tobulėti, nuolatinį mokymąsi bei partnerystę.

Literatūra

- Aesaert, K., van Braak, J., van Nijlen, D., Vanderlinde, R. (2015). *Primary school pupils' ICT competences: Extensive model and scale development*. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.10.021>
- Aramavičiūtė, V., Martišauskienė, E. (2006). Vertybių ugdymas – pedagoginių kompetencijų pamatas. *Pedagogy Studies / Pedagogika*, (84), 33–37.
- Aramavičiūtė, V., Martišauskienė, E. (2014). Paauglių vertybių konfigūracija kaip dvasingumo paradigmos išraiška: Teorinis ir empirinis aspektai. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 32(32), 21–34.
- Augis, R., Kočiūnas, R. (1993). *Psichologijos žodynas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Berlinskas, Š., Daukilas, S. (2007). Elektroninio mokymo pedagoginių technologijų aksiologinis aspektas. *Vocational Education: Research & Reality*, 13, 20–35.
- Bitinas, B. (2013). *Rinktiniai edukologiniai raštai*. Vilnius: Edukologija.
- Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydzūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Vilnius: Socialinių mokslų kolegija.
- Blandė, A., Gudalienė, E. (2017). *Vaikas pokyčių kelyje (tėvystės žemėlapis)*. Vilnius: Šviesa.
- Cross-Bystrom, A. (2010). *What you need to know about generation Z*. Prieiga per internetą: <http://www.imediaconnection.com/content/27425.asp>
- Čedavičienė, D., Daukšienė, D. O., Indrašienė, V., Jankūnas, T., Januškevičienė, R., Kunigėlienė, A., Riaukienė, J. (2012). *Inovatyvių mokymo metodų ir IKT diegimo pradiniam ugdyme organizavimo metodika*. Vilnius: Ugdymo plėtotės centras.
- Fahyuni, E. F., Bandono, A. (2017). The use of value clarification technique-based-picture story media as an alternative media to value education in primary school. *Harmonia: Journal of Arts Research & Education*, 17(1), 68–74. doi:10.15294/harmonia.v17i1.7469
- Kalesnikienė, D. (2013). Teacher's role in applying ICT in primary school. *Journal of International Scientific Publications: Educational Alternatives: Peer-reviewed Open Access Journal*, 11(1), 76–87.
- Kaminskienė, R. (2011–2016). *Reflektyvaus vertybinių nuostatų ugdymo modelio diegimas bendrojo lavinimo mokyklose*. Baigiamoji ataskaita. Prieiga per internetą: <http://gtinstitutas.lt/node/216>
- Kondratavičienė, R. (2009). Būsimų pedagogų nuomonė apie informacinių technologijų taikymą pradiniam ugdyme. *Socialinių mokslų tyrimai: Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose, 2013–2014*, 10(6), 66–73.
- Lietuvos Respublikos Seimas. (2016). *Konferencijoje „Vaiko teisė į pagarbą“ konstatuota – vaikai nevertinami rimtai*. Prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=119&p_k=1&p_t=166989
- Martišauskienė, E. (2005). Paauglių dvasinių vertybių internalizacijos pedagoginės problemos XXI amžiaus iššūkių kontekste. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 14(14), 28–37.

- Martišauskienė, E., Vaičekauskienė, S. (2015). Vertybės bendrojo ugdymo mokykloje: Pedagogų požiūris. *Pedagogy Studies / Pedagogika*, 118(2), 127–144.
- Miller, M. (2011). *Understanding Generation Z: The Facebook Generation*. Prieiga per internetą: <http://www.quepublishing.com/articles/article.aspx?p=1753977>
- Munyengabe, S., Haiyan, H., Yiyi, Z. (2018). Information communication technology policy and public primary schools' efficiency in Rwanda. *South African Journal of Education*, 38(1), 1–10.
- Oralbekova, A. K., Arzymbetova, S. Z., Begaliev, S. B., Ospanbekova, M. N., Mussabekova, G. A., Duletova, A. S. (2016). Application of Information and Communication Technologies by the Future Primary School Teachers in the Context of Inclusive Education in the Republic of Kazakhstan. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(9), 2813–2827.
- Pruskus, V. (2008). Išsilavinimas kaip vertybė: Mokinių, mokytojų ir tėvų požiūris. *Coactivity / Santalka*, 16(4), 68–77.
- Rosen, L. D. (2012). *iDisorder: Understanding our obsession with technology and overcoming its hold on us*. Jungtinės Amerikos Valstijos: PaigraMacMillan.
- Rupšienė, L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Sarkar, S., Mohapatra, S., Sundarakrishnan, J. (2017). *Information and Communications Technology in Primary School Education*. Switzerland: Springer International Publishing.
- Seimo, L. R. (2012). 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas nr. XIP-3889 „Dėl Valstybės Pažangos Strategijos „Lietuvos Pažangos Strategija „Lietuva, 2030“.
- Selwyn, N. (2010). Primary schools and ICT – what can we teach the pupils? *Literacy Today*, (62), 28–29.
- Sylvestre, M., He Haiyan, H., Yiyi, Z. (2018). Information communication technology policy and public primary schools' efficiency in Rwanda. *South African Journal of Education*, 38(1), 1–10. doi:10.15700/saje.v38n1a1445
- Strauss, W., Howe, N. (1991). *Generations: The history of America's future, 1584 to 2069*. New York NY: William Morrow and Company.
- Šalkuvienė, O. (2007). Informacinių komunikacinių technologijų taikymo pradinio ugdymo procese teorinės prielaidos. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, (3), 14, 91–96.
- ŠMM (2015). *Informatikos, informacinių technologijų ugdymo 2014–2020 metų strategijos gairės*. Prieiga per internetą: http://www.upc.smm.lt/ugdymas/dokumentai/svarstomi/it/Informatikos_ir_IT_ugdymo_nuo_2015_m._gaires_2012-10-04.pdf
- ŠMM (2008). *Pradinio ugdymo bendroji programa*. Prieiga per internetą: https://www.sac.smm.lt/wp-content/uploads/2016/01/ugdpr_1priedas_pradinio-ugdymo-bendroji-programa.pdf
- ŠMM (2007). *Kompiuterinės muzikos technologijos ugdymo programa*. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/uploads/documents/gyvenimo-igudziu-programa/KOMPIUTERINES%20MUZIKOS%20TECHNOLOGIJOS.pdf>
- ŠMM (2015). *Geros mokyklos koncepcija*. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/Geros%20mokyklos%20koncepcija.pdf>

- Švietimo gairės: Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos, 2003–2012 metai: Projektas (2002). Vilnius: Dialogas.
- Tulgan, B. (2013). *Meet generation Z: The second generation within the giant “millennial” cohort*. Rainmaker Thinking. (125). Prieiga per internetą: <http://www.rainmakerthinking.com/assets/uploads/2013/10/Gen-Z-Whitepaper.pdf>
- Utyupova, G. Y., Baiseitova, Z. B., Mukhamadiyeva, A. A. (2016). Value forming education of prospective primary school teachers in Kazakhstan and Germany. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(9), 2607–2618.
- Vaičekauskienė, S. (2016). *V–VI klasių mokinių dorovinės nuostatos ir jų ugdymo (si) strategijos*: Daktaro disertacija. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.

Development of Values of Primary School Pupils‘ by Using Information Communication Technologies

Renata Kondratavičienė

Vytautas Magnus University, Academy of Education, T. Ševčenkos g. 31, LT-03111 Vilnius, Lithuania, renata.kondrataviciene@vdu.lt

---

Summary

The article analyzes the importance of pupils’ values education, the impact that information communication technologies have on the formation of valuable provisions, and the significance of the use of ICT in developing valuable provisions. It also seeks to find out how and what ICT helps raise the elementary school students’ values, the results of the research are presented.

The study involved 22 elementary school teachers from different cities in Lithuania. A qualitative content analysis method was conducted to determine how and what ICT helps to develop the values of the elementary school students.

The results of the research showed that responsible use of interactive white boards, computers, smart phones, educational programs, educational games, fair digital content creation and sharing, since reel ectronic tasks, robot programming and the use of smart technologies during the education process allow students not only to acquire knowledge and / to develop skills, but also to develop the following values: responsibility, honesty, sincerity, respect, tolerance, repentance, need for improvement, continuous learning and partnership.

Keywords: *Primary school students, Values, ICT.*

Gauta 2018 11 29/ Received 29 11 2018